

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Varhaha

Varsinais-Suomen
hyvinvointialue

Egentliga Finlands
välfärdsområde

Lausuntopyyntö Varsinais-Suomen kunnille koskien Varsinais-Suomen hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyskeskuspalvelujen palveluverkon uudistamisesta

Begäran om utlåtande till kommuner i Egentliga Finland om utkastet till reformen av servicenätverket för Egentliga Finlands välfärdsområdets social- och hälsocentralservice

Kyselyn tarkoitus on esitellä luonnosta sote-keskusten, sote-asemien ja sote-pisteiden alueellisesta sijoittumisesta perusteinen ja tarjota kunnille mahdollisuus antaa siitä lausuntonsa.

Lausuntopyynnön liitemateriaalina toimitetaan:

- Varhan palvelustrategia
- 15.3. esitetty sote-keskuspalveluverkkosuunnittelun PP-esitys pdf-versiona
- väestöennusteet alueittain (FCG:n tekemä PP pdf:nä)

Syftet med enkäten är att presentera utkastet med motiveringar till den regionala placeringen av social- och hälsocentraler, social- och hälsostationer samt serviceställen för social- och hälsovården och att ge kommunerna en möjlighet att yttra sig över utkastet.

Som bifogad material till utkastet presenteras:

- Varhas servicestrategi
- presentationen från den 15 mars angående planeringen av social- och hälsocentralnätverket
- områdesvisa befolkningsprognoser (producerade av FCG)

1. **Kunta / Kommun** *

- Aura
- Kaarina / S:t Karins
- Kemiönsaari / Kimitoön
- Koski TL / Koski
- Kustavi / Gustavs
- Laitila / Letala
- Lieto / Lundo
- Loimaa
- Marttila / S:t Mårtens
- Masku / Masko
- Mynämäki / Virmo
- Naantali / Nådendal
- Nousiainen / Nousis
- Oripää
- Paimio / Pemar
- Parainen / Pargas
- Pyhäranta
- Pöytyä / Pöytis
- Raisio / Reso
- Rusko
- Salo
- Sauvo / Sagu
- Somero
- Taivassalo / Tövsala
- Turku / Åbo**
- Uusikaupunki / Nystad
- Vehmaa / Vemo

2.

Toimielin/virkatehtävä, jonka näkemystä vastaus edustaa
/ Instans/tjänsteinnehavare vars åsikter svaret representerar

*

Kaupunginhallitus

3. Vastauksen antajan nimi / Namn på den svarande *

kansliapäällikkö Tuomas Heikkinen

4. Esitetty viranhaltijaluonnos pohjautuu Varhan palvelustrategiaan ja palveluverkkosuunnittelun tarkennettuihin periaatteisiin, joista aluevaltuuston on tarkoitus päättää 24.4. Luonnos huomioi sote-keskuspalvelujen nykykäytön määrän, väestöennusteiden sekä pitkän aikavälin palvelutarve-ennusteiden lisäksi virkamiesarviot henkilöstön saatavuudesta. Lisäksi siinä on otettu huomioon tiedot kiinteistöjen kunnosta, toimipisteiden fyysinen saavutettavuus sekä hyvinvointialueen taloudellinen tilanne ja valtuuston hyväksymät tuottavuustavoitteet.

Hyvinvointialueen palveluverkkoa ei näkemyksemme mukaan ole tarkoituksenmukaista suunnitella kunta- tai organisaatiolähtöisesti, vaan suunnittelussa on huomioitu mahdollisuus palvelujen tarjoamiseen yli kunta- ja seutukuntarajojen huomioiden luonnolliset asiointisuunnat ja palvelujen ajallinen saavutettavuus.

Det presenterade tjänsteinnehavarutkastet grundar sig på servicestrategin för Varha och de detaljerade principerna för planering av servicenät, som välfärdsområdesfullmäktige beräknas besluta om den 24 april. I utkastet beaktas den nuvarande användningsvolymen för social och hälsocentraltjänster, befolkningsprognoser, långsiktiga prognoser för efterfrågan på tjänster samt tjänsteinnehavarnas bedömning av personaltillgången. Det tar också hänsyn till information om byggnadernas skick, verksamhetspunkternas fysiska tillgänglighet samt välfärdsområdets ekonomiska situation och de produktivetsmål som antagits av fullmäktige.

Enligt vår uppfattning är det inte ändamålsenligt att utforma servicenätverket utgående från kommungränser eller organisationsstrukturer, istället beaktar planeringen möjligheten att tillhandahålla tjänster över kommun- och regiongränser, med beaktande av naturliga rörelsemönster och tjänsternas tidsmässiga tillgänglighet.

	Kyllä, täysin / Ja, helt och hållet	Kyllä, osin / Ja, delvis	Emme ota kantaa / Ingen åsikt	Emme täysin / Inte helt och hållet	Emme lainkaan / Inte alls
a) Pidätkö perusteltuna käyttää esitettyjä palvelutarve-ennusteita palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att använda de presenterade prognoserna över framtida servicebehov som grund för planering av servicenätet?	☒	☐	☐	☐	☐
b) Pidätkö perusteltuna käyttää henkilöstön saatavuusarvioita palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att använda prognoser över personaltillgången som grund för planeringen av servicenätet?	☒	☐	☐	☐	☐
c) Pidätkö perusteltuna käyttää nykyisten sote-kiinteistöjen sijainti- ja kuntotietoa palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att använda de befintliga social- och hälsovårdsfastigheternas kondition och placering som grund för planeringen av servicenätet?	☒	☐	☐	☐	☐
d) Pidätkö perusteltuna huomioida hyvinvointialueen taloudellinen tilanne palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att ta hänsyn till välfärdsområdets ekonomiska situation som grund för planeringen av servicenätet?	☒	☐	☐	☐	☐
e) Pidätkö perusteltuna käyttää kuntarajat ylittävää tarkastelua palveluverkkosuunnittelun pohjana? / Anser ni att det är motiverat att använda en kommunövergripande betraktelse som grund för planeringen av servicenätet?	☒	☐	☐	☐	☐

5. Mikäli vastasitte, että edellä kuvatut tiedot eivät ole perusteltuja käyttää palveluverkkosuunnittelun pohjana, kertokaa, miksi.

Om ni svarade att den information som beskrivs ovan inte är motiverad som grund för planering av servicenätet, vänligen förklara varför.

-

6. Mitä positiivisia vaikutuksia näette seuraavan kuntarajat ylittävästä palveluverkkosuunnittelusta?

Vilka positiva effekter ser ni som ett resultat av kommunöverskridande planering av servicenätverk?

Kuntarajat ylittäviä palveluja pidetään pääosin positiivisena ja jopa välttämättöminä. Ne mahdollistavat erityisesti lähellä kunnan rajaa olevien palvelujen käyttämisen joustavasti luontaiseen kulku- ja asiointisuuntaan. Mahdollistaa kaksikielisten palveluketjujen toteuttamisen. Palveluverkon suunnittelu väestöpohjan ja palvelutarpeiden näkökulmasta on oleellisempaa kuin kuntarajat. Palveluverkkoluonnos antaa mahdollisuuden tarkastella rohkeasti palveluverkkoa huomioiden kuntarajan ylittävät palvelut sekä digitaaliset ja liikkuvat palvelut perinteisten rakennuksiin sidotun toiminnan ohella.

7. Mitä negatiivisia vaikutuksia näette seuraavan kuntarajat ylittävästä palveluverkkosuunnittelusta?

Vilka negativa effekter förutser ni som en följd av kommunöverskridande planering av servicenätverk?

-

8. Sote-keskukset, sote-asetat ja sote-pisteet sijoittuvat väestökeskittymiin, joissa palvelujen ajatellaan olevan hyvin saavutettavia. Miten esitelty luonnos tukee näkemyksenne mukaan palvelujen saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta?

Social- och hälsocentraler, -stationer och serviceställen för social- och hälsövården placeras sig i tätorter där tjänsterna förväntas vara lättillgängliga. Hur anser ni att utkastet stöder tillgängligheten till tjänster för olika befolkningsgrupper?

	Riittävästi / Tillräckligt	Jokseenkin riittävästi / Till någon grad	Ei riittävästi / Inte tillräckligt	Emme ota kanta / Ingen åsiikt
a) lapset ja nuoret / barn och ungdomar	☐	☒	☐	☐
b) työikäiset / personer i arbetsför ålder	☐	☒	☐	☐
c) ikääntyneet / de äldre	☐	☒	☐	☐
d) ruotsinkieliset / svenskspråkiga	☒	☐	☐	☐
e) muut väestöryhmät, mitkä / andra befolkningsgrupper, vilka Muun kieliset	☐	☒	☐	☐

9. Mikäli vastasitte "ei riittävästi", kertokaa miksi.

Om ni svarade "inte tillräckligt", förklara varför.

10. Miten arvioitte esitetyn luonnoksen vaikuttavan kuntanne elinvoimaan, alueenne työvoimaan ja yrityksiin ja muihin sidosryhmiin?

Hur bedömer ni att utkastet skulle påverka livskraften i er kommun samt arbetskraften, företagen och andra intressenter i ert område?

	Vahvasti positiivinen vaikutus / Stark positiv påverkan	Jonkin verran positiivinen vaikutus / Viss positiv påverkan	Emme ota kantaa / Ingen åsikt	Jonkin verran negatiivinen vaikutus / Viss negativ påverkan	Vahvasti negatiivinen vaikutus / Stark negativ påverkan
a) kuntanne talous / ekonomin i er kommun	☐	☒	☐	☐	☐
b) alueenne työllisyys / sysselsättningen i er region	☐	☒	☐	☐	☐
c) alueenne yritykset / företagen i er region	☐	☒	☐	☐	☐

11.

Millaisia/mitä muita positiivisia vaikutuksia tunnistatte?

Vilka andra positiva effekter kan ni identifiera?

Varhan palveluverkkosuunnitelma säilyttää sote -palveluja Turussa keskeisillä alueilla ja suunnitelma tukee alueiden muuta kehittymistä ja elinvoimaa hyvin.

Nykyisen verkon säilyminen ja jopa paraneminen palvelutasoltaan on positiivinen signaali tulevaisuutta ajatellen niin alan työntekijöille kuin yrityksillekin

12. Millaisia/mitä muita negatiivisia vaikutuksia tunnistatte?

Vilka andra negativa effekter kan ni identifiera?

13. Mitä keinoja tunnistatte mahdollisten negatiivisten vaikutusten hillitsemiseksi?

Vilka åtgärder identifierar ni för att mildra potentiella negativa effekter?

Hyvinvoinnin näkökulmasta on tärkeää, että palveluverkkotarkastelu perustuu väestöennusteiden rinnalla vahvasti kuntalaisten tarpeisiin. Väestöennusteissa tulee jatkossa päästä Varhan ja kuntien yhteistyönä väestömäärän ennustamisen lisäksi tarkemmalle tasolle, jossa huomioidaan mm. väestön koulutustaso, monikielisyys, sosio-ekonominen asema. Tässä Turku haluaa tehdä tiivistä yhteistyötä Varhan kanssa, koska kaupungin väestömäärä on alueen suurin, ja Turun väestössä on muihin Varsinais-Suomen kuntiin verrattuna merkittävästi enemmän maahanmuuttajataustaisia henkilöitä, työttömiä, erityisesti pitkäaikaistyöttömiä, yksinasuvia ja opiskelijoita sekä ruotsin- ja muunkielisiä. Näiden väestöryhmien erityispiirteet ja -tarpeet tulee riittävästi huomioida myös palveluverkkosuunnittelussa.

14. Mitä muuta haluatte sanoa Varhan palveluverkkosuunnittelusta?

Vad mer skulle ni vilja säga om Varhas servicenätverksplanering?

Turun kaupungilla ja Varhalla on suurilta osin yhteiset asiakkaat, joiden tarpeiden mukaista palveluverkkoa tulee suunnitella yhteisen tietopohjan kautta ja pyrkiä tarjoamaan oikeat palvelut, oikeassa paikassa ja optimaalisin resurssein. Myös asiakkaiden ohjausta palvelujen piiriin tulee tarkastella enemmän yhdessä huomioiden kaupungin rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja ennaltaehkäisevässä työssä.

Lausuntopyyynnön liitteenä oli FCG:n Varhalle tekemä väestöennuste. Liitteessä ei ollut kovinkaan tarkkaa tietoa väestön ennustetusta kehityksestä Turun kaupungista ja sen suuralueilla. Suuralueittainen ennuste poikkeaa huomattavasti Turun kaupungin omasta, vuonna 2023 tekemästä ennusteesta. FCG:n ennusteesta Turun suuralueiden yhteenlaskettu väestönkasvu vuoteen 2040 mennessä oli 23 150 asukasta, kun kaupungin oman ennusteen mukaan alueväestö kasvaa vuoden 2022 toteumasta noin 42 000 asukasta, eli lähes 20 000 asukasta enemmän.

Suuralueiden väestöennusteet poikkeavat erityisesti keskustan alueella, jossa kaupungilla on käynnissä isoja aluekehittämishankkeita (mm. Linnakaupunki). Kaupungin oma ennuste keskustan suuralueen osalta on yli kaksinkertainen FCG:n Varhalle tuottamaan ennusteeseen verrattuna. Itseasiassa Tilastokeskuksen vuoden 2023 lopun väestön ennakkotiedon mukaan FCG:n vuoteen 2040 saakka ennustamasta kasvusta 17 prosenttia on jo keskustan suuralueen osalta toteutunut vuoden 2023 aikana. Huomioitavaa on myös, että ennusteessa ei ole mukana asuinalueeton väestö, jonka koko on ollut viimeisinä vuosina keskimäärin 2 700 asukasta/vuosi.

Turun näkökulmasta suunnitelma Turun alueelle sijoittuvista sote-asetuksista ja -keskuksista on kannatettava, mutta jatkosuunnittelussa on tärkeä huomioida riittävä palvelukapasiteetti näissä kohteissa, väestömuutokset huomioiden. Kaupunki toivoo tiiviimpää yhteistyötä Varhan ja kaupungin oman palveluverkon suunnittelussa ja kehittämisessä. Turku on päivittämässä omaa väestöennustettaan kesän aikana.

Palveluverkkosuunnittelussa on tärkeää huomioida toimipisteiden ja niiden sijoittumisen lisäksi niissä toimivien henkilöiden osaaminen sekä mahdollisuus moniammatilliseen yhteistyöhön ja asiakkaiden ihmislähtöinen ja kokonaisvaltainen huomiointi.

Palveluiden saavutettavuus, mukaan lukien esteettömyys, laajasti tulkiten ovat erittäin tärkeitä palveluverkkosuunnittelussa. Lisäksi pitää huomioida asukkaiden, järjestöjen, yritysten ja muiden sidosryhmien osallistuminen jo muutosten suunnitteluvaiheessa.

Palveluverkkoluonnoksessa esiin nostetut liikkuvat palvelut ovat vahvasti kannatettavia ja parantavat palvelujen saatavuutta eri alueilla ja eri kohderyhmille.

Turun kaupunki tukee ehdotusta, jonka mukaan Kaskenmäen sote-keskus perustetaan (arviolta vuonna 2027) palvelemaan kaksikielisenä keskuksena Turun kaupungin ja naapurikuntien ruotsinkielistä väestöä sekä Paraisten ja Kemiönsaaren asukkaita. Paikka on hyvin saavutettavissa eri kulkumuodoilla. Kaskenmäen sote-keskuksessa tulee palvelukokonaisuuksien ja kaikkien hoitoketjujen toimia sekä ruotsin että suomen kielellä. Perusterveydenhoidon ja vastaavien sosiaalipalvelujen lisäksi tulee Kaskenmäen sote-keskuksen tarjota kaksikielisenä sellaiset erityistason sosiaali- ja terveystalvet eli perustasoa vaativimmat talvet, jotka edellyttävät erityisosaamista, esimerkiksi lastensuojelu tai erikoissairaanhoido ja joita ei ole saatavilla sote-aseilla Paraisilla tai Kemiönsaarella.

Palveluverkkoluonnoksen toimipisteverkossa on seudullisen joukkoliikenteen (Föli) saavutettavuuden eri osalta kuntien näkökulmasta selviä eroja. Kaikki esitetyt kohteet ovat saavutettavissa Fölin joukkoliikenteellä, mutta osan saavutettavuus rajoittuu harvempaan joukkoliikenteeseen.

Fölialueella sijaitsevista sote-keskuksista runkolinjoilla (hyvät yhteydet Turun keskustasta, ja runkolinjaston myötä myös muualta) saavutettavissa ovat Mäntymäen terveystasema, Turun keskustan terveystasema sekä Kaskenmäen terveystasema. Näiden läheisyyteen pääsee hyvin kulkemaan seudullisen joukkoliikenteen runkolinjoilla.

Turun kaupungin alueella sote-aseista runkolinjoilla saavutettavissa ovat, Runosmäen terveystasema, Varissuon terveystasema (myös väistö) sekä Pansion terveystasema. Näiden kohteiden voidaan katsoa olevan hyvin saavutettavissa Fölialueen sisäلتä. Kirkkotien terveystasema on saavutettavissa runkolinjoilla, mutta pysäkki on pienen kävelymatkan päässä.

Varhan palveluverkkosuunnitelma säilyttää sote -palveluja Turussa keskeisillä alueilla ja suunnitelma tukee alueiden muuta kehittymistä ja elinvoimaa hyvin.

Sote-aseman sijoittuminen Varissuon alueelle on Turun kaupungin näkökulmasta erityisen merkittävä asia. Nykytilanne alueella on palvelujen näkökulmasta haastava usean toiminnon ollessa väistö- ja väliaikaratkaisujen varassa. Turku pitää tärkeänä, että Varissuon sote-aseman tilaratkaisua ryhdytään edistämään ripeästi. Alueella on toiminnalle kaavallisesti valmis tontti ja terveystasemurakennus. Rakennus on peruskorjauskuntoinen. Kaupunki ei investoi kohteeseen, vaan tarjoaa sitä Varhalle hankittavaksi.

Pansiossa nykyinen terveystasema sijaitsee ns. Hövelin kiinteistössä. Kyseessä on keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö, josta Turun kaupunki omistaa terveystasematilojen hallintaan oikeuttavat osakkeet. Palveluverkkosuunnitelmassa kohde on arvioitu kuntoluokkaan 2. Mikäli Varha sitoutuu pitkällä vuokrasopimuksella terveystasematilojen käyttäjäksi, voi kaupunki edistää kiinteistöyhtiön päätöksenteossa kohteen elinkaaren vaatimien korjaustoimenpiteiden käynnistämistä. Viereiselle tontille suunnitellaan Pansio-Perno monitoimitaloa, johon sijoittuisi koulu, päiväkoti ja kirjasto sekä nuorisotoiminta- ja liikuntatiloja.

Keskustan sote-keskuksen osalta Turkuun suunnitteilla oleva Matkakeskus -hanke avaa mahdollisuuden sote-keskuksen uuden sijaintipaikan tarkastelulle. Matkakeskuksen sijainniksi on valikoitunut nykyisen linja-autoaseman ja Aninkaistensillan alue, ratapihan itäpäässä. Matkakeskuksesta tavoitellaan Aninkaisten alueelle uutta julkisen liikenteen yhteisterminaalia sekä viihtyisää ja toiminnoiltaan monipuolista kaupunginosakeskusta. Sijainti kaupunkiseudun liikenteellisessä solmukohdassa mahdollistaa nykyaikaiset ja tulevaisuuden tarpeisiin vastaavat julkisen liikenteen yhteydet ja vaihdot liikennevälineestä toiseen. Kaupunginosakeskukseen tavoitellaan ydinkeskustaa täydentäviä ja vahvistavia palveluita, toimitiloja ja asumista, jotka lisäävät keskustan kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta. Sote-keskus sopisi toiminnallisesti tähän kokonaisuuteen erinomaisesti.

Turun kaupunki pitää tärkeänä, että koulu- ja opiskelijahuollon talvet annetaan kouluissa tai niiden välittömässä läheisyydessä, aivan kuten palveluverkkosuunnitelmassa linjataan. Näiden tilojen toteuttaminen on kaupungin vastuulla, mutta Varhan tulee kaupungin näkemyksen mukaan tehdä tiloihin pitkäaikaiset sitoumukset. Erityisesti mittavissa uudishanke- ja peruskorjausinvestoinneissa Varhan neuvotteluissa esittämä kymmenen vuoden sitoutuminen vuokrasopimukseen ei ole riittävä, vaan sopimuskauden tulee olla pidempi.

Palveluverkkosuunnitelma ei vielä ota kantaa kaikkiin Varhan palveluihin. Seuraavia osa-alueita suunniteltaessa kaupunki haluaa viestiä vuoropuhelun tärkeydestä, kun kyseessä on erilaiset tonttitarpeet ja kaavoitukselliset asiat. Niin Varhan omat sote- ja pela-palvelut kuin Varhan toteuttamisvastuulla olevat yksityisiltä ostettavat palvelut esim. erityisryhmien asumispalvelut edellyttävät spesifejä kaavallisia käyttötarkoituseräyksiä. Jotta näihin tarpeisiin voidaan kuntatasolla vastata ja taata esim. suunnitelmassa tavoiteltu toimiva markkina asumispalveluoperaattoreille, tulee Varhan kommunikoida näistä tarpeista niin määrällisten kuin sijainnillisten kysymysten osalta riittävän aikaisessa vaiheessa ja säännöllisen vuorovaikutusprosessin kautta, jotta tarpeet pystytään huomioimaan mm. kaavoitusohjelmissa. Vain tiedossa oleviin tarpeisiin voidaan hakea ratkaisuja.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on sekä kunnan että hyvinvointialueen vastuulla oleva tehtävä. Varhalla ja Turulla on omat toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseen ja saavuttamiseksi, mutta päämäärän tulee olla yhteinen. Yhteistyön rakentaminen edellyttää sekä strategisen tason yhteistyötä että yhteistyötä käytännön tasolla.

Kolmannen sektorin toiminta tukee ja vahvistaa sekä Varhan että Turun palveluja ja toimintaa. Kolmannen sektorin toimintaedellytysten varmistaminen on sekä Varhan että Turun tehtävä myös palveluverkkosuunnittelussa.

Lisäksi voidaan todeta, että palveluverkkoluonnos ei tuo merkittäviä muutoksia Turun kaupungin alueella sijaitseviin sosiaali- ja terveyspalvelujen toimipisteisiin. Palveluverkkoluonnos Turun osalta on tarkoituksenmukainen. Tärkeä painotus on, että luonnoksen sote-asemia sijaitsee Turun monella mittarilla todetusti haastavimmilla alueilla Pansiossa, Varissuolla ja Runosmäessä.